

tudi nekoliko takoimenovanih konsevertivnih Lahov. Na peronu so vsprigli dra. Luegerja, Schneiderja dra. Brzobohatega in njega soprogo: gg. prof. Alfred Coronini, dr. Gregorčič ter dr. Rojic. Ko so dunajski gostje izstopili iz vlaka, pozdravil jih je gromoviti „živio dr. Lueger“, kateri klic se je navdušeno ponavjal dokler se niso odpeljali v spremstvu v Hotel Suda. Okrepčavši se nekoliko, peljali so se na Kostanjevico, kjer so ogledali cerkev in rakev Bourbonov. Zatem so se odpeljali v kronberški grad Coroninija, kjer sta jih vsprejela dražestna grofica Olga, šurjakinja grofa Alfreda in nje soprog, grof Karol Coronini. Ogledali so starodavni grad, njega starinske umetnosti ter občudovali divni razgled raz teraso. Mej južino napil je mladi grof avstrijskemu patrijotu dra. Luegerju, a ta grofovski rodovini Coroninijev Kronberških. Zadovoljni vrnili so se izletniki okolu sedme ure v Gorico. Ob 8¹/₂ zvečer otvoril je v vrtnem salonu Sudovega hotela dr. Gregorčič zaupen shod v smislu § 2. društvenega zakona, katerega se je udeležilo okolu 400 oseb, mej temi večina slovenskega razumnštva goriškega, posebno veliko duhovnikov, obrtnikov in kmetov. Dr. Gregorčič je pozdravil v slovenskem in nemškem jeziku zbrane, opisal pomen in delovanje Luegerjevo, tega neustrašnega prvobornika za osvobojo krščanskega ljudstva. Za tem sta govorila v enakem smislu v obeh jezikih gosp. Gabršček in kapelan g. Drmastje iz Solkana. Vsem trem se je burno ploskalo in pritrjevalo. A ko je stopil dr. Lueger na oder in začel popularno slikati in razlagati pomen in delovanje krščanskih socialistov ter rovanje in škodo židov in njih upliva za blagostanje narodov, ni bilo pritrjevanja ne konca ne kraja. Ko se je dr. Lueger zahvalil na krasnem vsprejemu, kakoršnega se ni nadejal v Gorici, bilo je zopet novo in nepopisno ploskanje in zatiranje od vseh strani, da se mora smatrati mej goriškimi Slovenci ljubljnim domačinom. Govoril je še Schneider mej živim odobravanjem. Prišla je polnoč, ko se je zaključil shod. Vse je drvilo in sililo k Luegerjevemu stolu, da se ž njim rokuje. Odidšemu v spremstvu grofa Coroninija, dra. Gregorčič in dra. Rojca, zaorila so mu zaporedoma burni živio-klici. Ker je bilo na shodu tudi precej laške konservativne inteligence, se je pričakovalo, da bode tudi od teh kateri govoril. A zaman! Sedaj se pa pritožujejo in javkajo, da niso prišli do besede drugi izvzemši Vervego, kateri je v svoj kratkobesedni govor prav neumestno vpletel zidanje cerkve sv. Jesusovega. — V torek zjutraj peljali so se dunajski gostje v spremstvu grofa Alfreda Coroninija v Oglej in Gradež, od koder se vrnili ob devetih zvečer. V sredo zjutraj vrnili so se na Dunaj.

Mladočehi. — Mej Mladočehi nastal je hud razpor. Radikalnejši življi niso nič več zadovoljni s sedanjimi mladočeškimi voditelji. Te dni je bil zaupni shod Mladočehov v Pragi, na katerem je večino mladočeškega kluba posebno hudo prijemal dr. Gregr. Očital jej je, da nima več naroda za seboj, da je preveč vladna i. t. d. Jednako ostro sta govorila Vašaty in Rašin. Shod se je razšel, ne da bi se bili kaj sporazumeli. Razni mladočeški listi se že ravsajo mej seboj v veliko veselje raznih nasprotnikov. Zmernejši Mladočehi so hoteli jo zavoziti na pot, po kateri so hodili Staročehi, a to ne gre, ko so poprej toli proti Staročehom zabavljali.

Propadanje Madjarov. — Ministerski svetnik Beksics ugiblje in ugiblje, kako bilo pomoči madjarstvu, koje po svoji lastni vrednosti ni zmožno za asimilovanje drugih narodnosti. Iz te brošure bilo bi še navesti: Kmetje božajo, izseljevanje se množi. Socializem nastopa vedno drzніше na Ogrskem. Madjari se moreje vzdržati le s pomočjo drugih narodnostij. Nekdaj so se pač močno množili Madjari, a sedaj je temu drugače. Mimo tega je umrljivost otrok jako velika. Po zadnjem ljudskem štetju se je število Madjarov zmanjšalo v 25 komitatih. Velik nedostatek na Ogrskem da je veleposestvo. 63% vse zemlje pripada veleposestvu. Beksics svetuje veleposestvu, naj svoja posestva v notranjem razdeli med kmete in naj se

zadovolji s posestvi od periferiji. Ako ne stori tega iz patrijotizma, zgoditi se bode moralo nasilno. Posestva cerkva mora država potegniti nase, posestva veleposestva se morajo razdeliti, ker tako zahteva „patrijotizem“.

Nemčija, Italija in Avstro-Ogerska. — Nemški cesar Viljem sešel se je minole dni v Benetkah z laškim kraljem Umberto. Te dni se je mudil nemški cesar v posetih pri našem cesarju na Dunaju. Tema sestankoma vladarjev se pripisuje velika politična važnost, češ, da se poživi trozveza obstoječa mej napominami vladarji. Listi tudi zatrujejo, da morata ta poseta nemškega cesarja dobro vplivati na občni evropski mir. Razume se, da je jednako v Benetkah kakor na Dunaju bil nemški cesar povsod lepo vsprejet. Umevno je pač tudi, da se je pri teh političnih posetih marsikatera politična rekla, ker je nemški cesar sprejel tudi v avdijenci laške in avstro-ogerske ministre in brezdvomna je, da more vse to le okrepiti prijateljske odnose mej temi tremi evropskimi velevladnimi.

Nemčija in Francija. Prav v istem času, ko je nemški cesar odpotoval v posete k laškemu kralju in našem cesarju, odšel je nemški kancelar knez Hohenlohe v Pariz. Zatruje se, da ima to kancelarjevo potovanje v Franciji politični namen. Namreč napraviti novo smer vnanji politiki nemški. Cesar Viljem je namreč uvidel, da more svoje interese v Egiptu le varovati v zvezi s Francijo in Rusijo zaradi tega bi rad s tema dvema zvezo napravil proti Angliji. Mej tem torej, ko nemški cesar sam obnavlja zvezo z Italijo in Avstro-Ogersko, išče njegov kancelar podpore pri Franciji in Rusiji. In to vse le napram Angliji. Nemčija mora se močno bati Anglije, da išče toliko zaveznikov proti nji. Iz vsega se pa tudi vidi, kako omahujejo velevlasti v svojem ravnanju in se nagibajo zdaj na to, zdaj na ono stran, kakor jim kaže. Sploh če se danes govori o kaki zvezi, se jutri ta zveza že lahko sama nasprotno stoji. Vse to omahovanje velevlastij je pa zelo dobro za ohranjenje občnega miru. Drug družega se boje in zaradi tega se ne upa drug družega prijeti, temveč vsak le išče proti drugemu zaveznika in to danes tukaj, jutri tam.

Italijani v Afriki. — Položaj Italijanov v Afriki je še vedno slab. Pri Kasali so baje Abesinci napali Lahe in jih 300 potokli. — Pogajanja za mir s kraljem Menelikom so morali Italijani ustaviti, ker vse obravnave niso dosedaj imele nobenega vspeha. Menelik z ozirom na svoj sigurni položaj veliko zahteva, česar pa Italijani ne marajo dati. Seveda dati in poravnati se nočejo, tega pa ne pomislijo, da stane tudi ogromne denarje Italijo, ker ima svojo vojsko v Afriki. Še več, ne samo denarja zahteva vojska, temveč tudi nebrojne človeških žrtev. Z mirom bi se vsaj naredilo konec preli-vanju krvi.

Obrtnija.

Belokranjska železnica.

(Govor posl. J. Višnikarja v seji poslanske zbornice dne 17. marca t. l.)

Visoka zbornica! Ne mislim se spuščati v vprašanje o železnici čez Karavanke in Ture, o katerem se je danes govorilo že z raznih strani, in katero se tiče tudi naše kronovine, le mimogrede omenim, da stojim na strani zagovornikov železnice čez Karavanke, ker je ta interesom avstrijskih dežel dosti primernejša, nego železnica čez Ture ali čez Predel. Oglasil sem se le za besedo, da govorim na kratko o specijelni zadevi mojega volilnega okraja, namreč o belokranjski železnici. V tem

oziru je že moj prednik l. 1894. in sva jaz in zastopnik dolenjskih kmetskih občin l. 1895. predlagala resolucijo, naj se ta železnica, za katero se pogajamo že trideset let, postavi mej tiste železnice, katere je zagotoviti leta 1895. oziroma leta 1896.

Ta želja se ni izpolnila in žal, da moram priznati, da je tega v prvi vrsti kriv deželni odbor kranjski, kateri mu naročenih poizvedb in pogajanj ni dognal pravočasno. Tu gre za zgradbo kakih 60 kilometrov dolge lokalne železnice, katera naj popolni in podaljša dolenjski železnici in jih takorekoč zaključi. Z zgradbo dolenjskih železnic se je deloma ugodilo skozi skoro 30 let izraževani želji kranjskega deželnega zbora, trgovinske zbornice ljubljanske in mnogih drugih korporacij in interesentov in se je velik del Dolenjske spravil v direktno zvezo s stolnim mestom in z drugimi železnicami. S tem pa še ni vse to doseženo, za kar se pogajamo že 30 let. Mej tiste kraje, katere naj dolenjske železnice zvežejo s stolnim mestom, se je štela vedno tudi Belokrajina, to je tisti svet, ki leži onostran Gorjancev in seže do Kolpe ter šteje kakih 30.000 prebivalcev. Že moj prednik je v seji 21. maja 1894. ta svet izvrstno popisal.

Meni se je treba samo na to sklicevati in le pripomniti, da je ta plodni svet, zaprt na severu po Gorjancih, vsled svoje ugodne lege in milega podnebja zlasti primeren za sadjerejo in vinorejo, tako, kakor malo kateri drugi kraj na Kranjskem. Ta svet gra itira še sedaj v Karlovec, ker ga imenovano precej visoko in strmo gorovje loči od ostale Dolenjske. Ker so promet Belokrajine po dolenjskih železnicah ne more prav razviti, je pač potrebno, da se podaljšajo dolenjske železnice do deželne meje ob Kulpi. Ta železnica je za one kraje velike važnosti, je zanje življensko vprašanje. Obsežni premogokopi v Črnomlju, in železarna v Gradacu so se morali opustiti, ker zaradi drage vožnje z vozovi čez Gorjance niso mogli konkurirati z drugimi, ugodnejše ležečimi podjetji. Iz teh razlogov se je že pred 30 leti delalo na to, da se zgradi ta železnica, in takozvano meščansko ministerstvo jo je vzprejelo tudi l. 1869. v železniški program. Vsled „kraha“ l. 1873. se je za mnogo let pokopala. Z zakonom z dne 6. junija 1890. se je zagotovila samo dolenjska železnica Ljubljana-Novomesto in tudi zgradila. Po otvoritvi dolenjske železnice se je leta 1894. sestavil iz vrste interesovancev pri belokranjski železnici konsorcij, kateri je dal sestaviti generalni načrt in rentabilitetni račun. Glavna stvar so stroški in dolgost proge.

Iz tega proračuna si dovoljujem navesti nekaj točk:

1.) Ako se proga do Metlike in Črnomlja gradi kot glavna proga druge vrste z minimalnim radijem 250 m kakeršna je proga Ljubljana-Novomesto-Straža, bi bila 56 kilometrov dolga in bi imela dva po 1600 metrov dolga predora, stroški pa bi za vsak kilometer znašali 80.000 gld., vsi skupaj 4,512.000 gld.;

2.) Normalnotirna lokalna železnica z minimalnim radijem 150 metrov bi bila daljša za dva kilometra in

bi veljala za vsak kilometer 53.650 gld. ali skupaj 3,111.000 gld.

3.) Ako pa bi se tudi taka železnica ne mogla doseči in bi se mislilo samo na ozkotirno železnico, bi bila ta sicer $60 \frac{1}{2}$ km dolga, a bi veljala za vsak kilometer samo 34 405 gld. ali skupaj 2.081.000 gld.

Ozkotirna železnica bi bila torej $4 \frac{1}{2}$ km daljša nego glavna železnica in $2 \frac{1}{2}$ km daljša nego normalnotirna lokalna železnica, stroški pa bi bili manjši za 2,431.000 gld. oziroma za 1,030.000 gld. Ako pa bi se to železnico ne mislilo zvezati z Novim mestom, metropolo Dolenjske, nego s postajo Stražo, ležečo na strani, potem bi bila proga, katero je graditi, za kakih 5 kilometrov krajša, stroški pa bi bili za 147.000 gld. manjši, dočim bi se obratna proga Ljubljana-Novomesto in v Belokrajino za kake 4 kilometre podaljšala. Sodim pa, da bi se pri tej železnici, ki bodi le podaljšanje dolenjske železnice, nikakor ne priporočal ozki tir.

Račun o rentabiliteti se je izdelal jako previdno in soglaša večinoma z računom, kateri je dala napraviti železniška oblast. Brutodohodki so se preračunali na 143.000 gld. Pri tem se pa ni upoštevalo celo atrakcijsko ozemlje mej Kolpo in Krko; upoštevale so se samo tiste občine, katere bi ležale neposredno ob tej progii. Tudi premog iz obsežnega črnomaljskega premogovega terena se ni uvaževal. V prvi vrsti se je upoštevalo izvažanje lesa. Ob projektovani progii leži kompakten gozdni kompleks, obsežen kakih 17.000 oral, deloma še pragozd, iz katerega bi se po sodbi izvedencev spravilo na leto 3000 do 4000 vagonov lesa. Vrh tega je tudi računati na precej znatno izvažanje živine in prešičev. Neverjetno, a vendar resnično je, da se vsako leto iz Belokrajine izvozi preko Karlovca kakih 100 vagonov jajc in perutnine v Švico in na Angleško. Končno je tudi računati, da se bode izvažalo s časoma precej vina, čim se obnove po trtni uši uničeni vinogradi.

Nadalje naj omenim, da se iz teh krajev čedalje več ljudij seli v Ameriko. Iz nobenega okraja na Kranjskem se jih ne izseli toliko, kakor od tod. To izseljevanje se mora ustaviti, prebivalstvu pa se morajo dati pogoji za existenco v domovini. Tudi dež. zbor kranjski je pripoznal, da je ta železnica potrebna ter je v seji dne 16. februarja 1895. izrekel, da je pripravljen podpirati stvar kar najbolje, zajedno pa naročil dež. odboru, zvršiti potrebna poizvedovanja in pogajanja kakor hitro mogoče, da zamore že v prihodnjem zasedanju (1895) staviti konkretne predloge. Dež. odbor tega doslej ni storil, česar je deloma kriva velika katastrofa v lanskem letu. Ker se je stvar tudi v letošnji sesiji urgirala in je dobil cesarjevo sankcijo od dež. zbora skleneni zakon v pospeševanje železnic nižje vrste, smem opravičeno domnevati, da predloži kranjski deželni odbor v kratkem vladi konkretne predloge.

Važno je vprašanje, naj se li gradi normalnotirna ali ozkotirna železnica. Dovoljujem si omeniti, da želi prebivalstvo in tudi dež. zastop normalnotirno železnico

in da so ozkotirne železnice pri nas nepopularne, na Kranjskem pa sploh neznane. Če se je vzlic temu dež. zbor odločil, podpirati eventualno tudi ozkotirno železnico, storil je to le, ker so to jako odlični poslanci za-trjevali, da stoji vlada jako odločno na stališči, naj se gradi ozkotirna železnica, in da bi za normalnotirno železnico niti potrebne koncesije ne dala. V dokaz tega se sklicujem na vladne motive, kateri so bili merodajni pri koncesijoniranju dolenjskih železnic. (Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Koristni ptiči.

(Konec.)

Bolj če je gost grm, rajši gnezdijo ptice v njem, ker najdejo boljše varstvo proti raznim sovražnikom. Zaradi tega, je treba tako grmovje večkrat pomladiti. Dobro je, če je blizu grmovja kaka voda, bodi si tudi le kak osuševalni jarek. V takih grmovjih se ptice kmalu naselijo. Če se grmovje zaradi nekaki golišavi, včasih zares precej ne pridejo ptiči, ker ga ne najdejo. Drugače je blizu gozdov. Če so le ptiči kje v bližini, naselijo se v takem grmovju.

Seveda ni vsakemu mogoče večjega prostora zasadi z grmovjem, ki mu tako dosti ne donša, a vedno se najde močviren ali kamnit kot, ki sicer dosti ne nese, ki se pa da z grmovjem zasadi, da se dobi zavetje za ptiče.

Posebno dobro varstvo za ptiče so dolgi drevoredi ob cestah in železnicah. Vlaki ptic nikakor ne begajo. Dr. Lieber je našel na stotine ptičjih gnezd v trnovi ograji posajeni ob gera-eichiški železnici.

Tudi radi ptiči gnezdijo v vrhovju jagnetov, katerim se odseka vrh in se večkrat obsekajo, da imajo potem gostejše veje. Posebno v duplih starih vrb radi gnezdijo razni ptiči.

Ob enem je pa treba za duplarje napravljati škatljice in jih obešati na drevesa, da gnezdijo v njih. Pri tem je pa vendar treba omeniti, da se ptiči precej ne navadijo, da bi gnezdili v takih škatljah. Odločijo se za to, če ni druge priložnosti za gnezdenje. Potem ko se pa navadijo, pa gnezdijo v vsaki škatlji, bodi si kakor koli obešena. Kar se tiče skorcev, je treba omeniti, da je treba škatlje za gnezdenje jim visoko obesiti in precej daleč od človeških stanovanj, a pri vsem tem prva leta ni računati na poseben vspeh. Najboljša je taka škatlja, ako je razen strehe, narejena iz jednega kosa lesa. Na dnu mora imeti izdolbeno jamico, v katero lahko ptiči kar polože jajca, kajti nekateri ptiči ne delajo še posebnega gnezda.

Škatlje za gnezdenje ptičev pa morajo imeti debele stene in dno, da lahko po svoji navadi gnezdo razširijo in poglobe. Največja ovira za razobešanje tacih škatelj za gnezdenje ptičem je to, da so običajno predrage.

S tem pa še ni zadosti, da se da ptičem priložnost za valitev, mora se jih tudi varovati pred raznimi sovražniki. Jako nevarni sovražniki koristnih ptičev so kune, dihurji, srake, sokoli in mačke, katere je treba pokončavati. Mačka, katera se drži doma, je koristna žival, če se pa jame potepati po polju, je pa vprašanje, če naredi več škode pri tičih ali pa več koristij z lovljenjem mišij. Nekateri trdijo, da mačka, ki se navadi ptiče loviti, ne mara več za miši. Treba je napovedati vojno raznim sovražnikom naših ptičev.

Seveda jeden najnevarnejših sovražnikov je pa človek. Mladi dečki večkrat trgajo tičja gnezda. Tu je naloga učiteljev in duhovnikov, da poučujejo prebivalstvo o koristi ptičev, da jih ljudje potem ne bodo preganjali. Tukaj si lahko pridobe velicah zaslug za ljudski blagor.

Poučni in zabavni del.

Knjige „Slovenske Maticе“.

(Konec.)

Zabavne knjižnice IX. zvezek. Ta knjiga obsega dva spisa. — Prva je povest „Temni oblaki“, spisal Dobravec. Dogodek se vrši v Ilirski Bistrici na Notranjskem. Andreja Lesarja pobije in oropa neznan človek. Deset let kasneje snubi Josip Korenčan ranjkega hčer Gabrijelo. Da bi razdril nameravano zvezo in se tako maščeval nad starim Korenčanom, obdolži Lah Menigo Josipovega očeta, da je on pobil in oropal Lesarja. Sodišče sicer oprostí zatoženega radi pomanjkanja dokazov, a zato se razdre nameravana ženitev. Josip Korenčan skuša dokazati nedolžnost očetovo. Sumi Gašperja Suhorca, ki je odšel ob času uboja na Hrvaško in tam živel deset let. S pomočjo ovčarja Trobca nabere toliko dokazov, da res pokliče sodišče Suhorca pred porotnike. Toda tudi temu ne dokažejo hudodelstva in ga oprostite zatožbe. Ušel bi bil zasluženi kazni, da ni slučajno pokazal profesor Frankič Lesarjeve listnice, katero je kupil pred desetimi leti na Hrvaškem njegov brat od Suhorca. Prestrašeni Suhorec obstane zločin in prejme zaslužen kaznen. Korenčanova in Lesarjeva družina se spravita in praznujete spravo pri dvojni zaroki, Josipovi z Gabrijelo in Ivan Lesarjevi z nečakinjo prof. Frankiča.

Vsebina povesti je prav zanimiva. Značaji posameznih oseb so dobro orisani. Sploh se bere jako gladko ta povest. Trobčevo obnašanje je nenavadno. Lahko bi dokazal Suhorcu hudodelstvo, toda odloži svojo izjavo na kasnejši čas. Še le ko pokaže Frankič listnico, privleče Trobec Suhorčevo ovratnico iz žepa in jo pomoli prestrašenemu hudodelniku. Naposled še zažge Suhorčeva žena hišo svojo; mogoče zato, da se je zamogel peljati tudi Ivan Lesar z nevesto na pogorišče, kakor v začetku povesti Josip Korenčan z Gabrijelo? Sicer pa moramo pripoznati, da je ta povest jako dobra.

Drugi spis je: „Čolnarji in brodniki na Ljubljani in Savi“, spisal Ivan Vrhovec. Znani pisatelj nam po-

kurij. Nadalje zahtevajo Italijani, da se razdeli deželni šolski svet v nemški in italijanski oddelek in pa deželni odbor tudi. Namestnik deželnega glavarja naj bi bil ob enem Italijan, ter bi bil tudi član deželnega odbora. Predsedoval bi italijanskemu oddelku. Pogajanja se niso končala, a vendar je mnogo upanja, da se doseže sporazumljenje. Podobno ureditev razmer kot jo zahtevajo Italijani za Tirolsko bi bila primerna tudi za Koroško, Štajersko in Primorsko.

Poljski klub je dobil brco. Izključil je namreč posl. dr. Lewakowskega, ker je v neki stvari glasoval drugače, kot je bil klub sklenil. Dotična seja kluba je bila slabo obiskana in le tako je bilo mogoče, da so plemenitaši dobili večino proti demokratičnim živliem. Na vso moč so delali, da bi pripravili volilce, da Lewakowskemu izreko nezaupnico in ga prisilijo, da odloži mandat. To se pa ni zgodilo. Lewakowski je bil sklical shod volilcev, in ti volilci so se izrekli, da se vjemajo popolnoma ž njim. Pač so se pa na tem shodu slišale kaj ostre besede proti poljskemu klubu. Lewakowski je zastopal mesto Levov in za poljski klub je velika brca, če prebivalstvo glavnega mesta mu izreče tako nezaupnico. Vidi se, da se v Galiciji začena upor proti gospodstvu poljske šlahte. Tudi mnogi poljski listi že obsojajo politiko poljskega kluba.

Bolgarija. — Z edne strani se zatrjuje, da nima obisk kneza Ferdinanda v Carigradu prav nobenega političnega pomena in da se turški sultan ni s knezom pogovarjal o nobenih večjih Bolgarije se tičočih vprašanjih. Z druge strani se pa poroča, da je sultan odgovarjal knezu zopetno zjedinenje bolgarske cerkve z grško, da se je dogovarjal ž njim o zvezi, ki naj bi se storila mej bolgarsko in turško vojsko itd. Tudi se pravi, da je nevoljen zapustil knez Carigrad, ker je spoznal iz vsega, da Bolgarija še ni tako svobodna, kakor jo je mislil, temveč ima še vedno Turčija prevelik vpliv na njo. Brezdvomno je, da sta se sultan in knez razno dogovarjala in neverjetno je, da bi bila pri vsem tem naletela na posebna nesporezumljenja, kajti sicer bi sultan kneza ne bi bil tako obdaril in odlikoval. Podaril mu je 5 arabskih konj, ga imenoval feldmaršalom turške vojske in je njegovo spremstvo odlikoval z redovi. — V Petrogradu je bil knez Ferdinand kaj slovesno sprejet. Došel je tja minolo soboto. Na kolodvoru ga je pričakoval veliki knez Vladimir z velikim spremstvom. General Černjajev ga je v ime „Slavjanskega blag. občestva“ pozdravil in mu ponudil kruha in soli. Knez se je zahvalil rekoč, da se čuti srečnega, da se more pokloniti ruskemu carju. Knez je bil v avdijenci pri carju in carici. Pri vnanjem ministru Lobanovu se je mudil knez nad 2. uri. Pri obedu je car napil turškemu sultanu, potem posebno srčno knezu in princu Borisu. — Razni listi raznovrstno poročajo o obisku kneza Ferdinanda v Peterburgu in o političnih uspehih tega potovanja.

Španija. — Pred kratkim so se vršile na Španjskem volitve v poslansko zbornico. Kakor je bilo pričakovati, se je zgodilo. Vlada je dosegla popolen uspeh. Saj pa tudi vlade znajo pritiskati na volilce. Ondi ni zadnji čas še nobena vlada propala pri volitvah, temveč si vsaka pridobila večino, kakoršno si je želela. Tako tudi zdaj. Voljenih je 318 njenih pristašev, takozvanih konservativcev, liberalci so si priborili 87 sedežev, republičani le 3. Da pa ta izid volitev ni izraz javnega mnjenja, ve vsakdo. Posebno republikanska ideja je bolj razširjena po Španiji, kakor da je zmožna samo 3 sedeže si priboriti. A vlada se boji republikancev in napela je vse sile proti njim. Posebno sedaj, ko se vlada bojuje s tolikimi neuspehi na Kubi, so jej neljubi republikanci. Sicer pa vsa umetnost vlada ne bo nič pomagala, če odpade Kuba. Brezdvomno zavladala tedaj v Španiji druga ideja in kdo ve če bo sedanja vlada še mogla v bran stopiti proti republikancem. Izguba Kube je pač taka, da se vsled nje lahko napravi popolen prevrat v Španiji.

Kuba. — Španjska poročila so vedla zadnji čas povedati o nekih uspehih španjske vojske na Kubi. Vse to ni bilo istinito. Poveljništvo španjske vojske na Kubi, je širilo to vest, da prikrije slabo stanje Španije ondih in vspehe ustašev. Odkar so zvezne države ameriške priznale Kubo za samostojno vojujočo se vlast, je temu Španjska vojska na Kubi odločno oporekala, češ, da ustaši ne morejo za tako vlast veljati, ker še niso vzeli nobenega mesta. To se je zdaj zgodilo. Vzeli so Španjcem mesto Pinar de Rio. Vsled tega je španjska vlada močno poparjena. Sklenili so poslati še 40.000 vojakov na Kubo, da rešijo čast Španiji in ohranijo Kubo. Kubanci dobivajo znatno podporo iz ameriških Zjedinjenih držav in tudi iz Anglije. Govori se, da se je sklenila mej ustaši in nekim angleško-ameriškim sindikatom neka tajna pogodba. Sindikat daje denar. Kubanci so se pa zavezali dovoliti sindikatu, olajšave za blago, ki bo dohajalo na Kubo. Čez deset let naj bi se potem Kuba pridružila Zjedinjenim državam. V vsem kaže slaba Španjcem. Že danes se lahko reče, da je Kuba izgubljena za Španijo, kar pomeni za to velikansko izgubo. Koliko milijonov se je že potrosilo in potem pa zanaprej odpadejo še znatni dohodki, katere je dajala Kuba Španiji. Izvršiti bi se moral pač nenavaden preobrat, da bi Španija zdaj še dosegla vspehe na Kubi.

Afrika. — Pogajanja Italije z Menelikom so se razbila, poveljnik zgubljenih bitke pri Adui, Baratieri, je v preiskovalnem zaporu v Masavi, laška vojska pa še nadalje eksperimentuje proti Abesiniji. Abesinci menda mirujejo in se pripravljajo za napad v jeseni. Njim se ne godi nič hudega, doma so in stroškov nimajo izvanrednih. Drugače je pa z italijansko vojsko. Ta se mudi daleč z doma, in potrosi ogromne svote za preživetje. Danes se res prav nič ne ve, kako se končajo te afriške homatije za Italijane, gotovo pa je, da z dobičkom ne bodo odšli iz Afrike. Pa vsaj gmotno itak vedo, da so tepeni, rešili bi le še radi to malce časti, kar je še niso izgubili pri Adui.

Obrtnija.

Belokranjska železnica.

(Govor posl. J. Višnikarja v seji poslanske zbornice dne 17. marca t. l.)

(Konec.)

V teh motivih zakonu z dne 6. junija 1890. drž. zak. štev. 118 o koncesiji dolenjskih železnic se bere doslovno:

Projektovane dolenjske železnice imajo ne samo krajevni, nego tudi obratnopolitičen in splošn održaven pomen, ker je glavna proga Ljubljana-Novo mesto srednji del vojaško važne direktne železniške zveze mej dolenjo Ogersko in zapadno državno mejo in ker leži v smeri že davno zahtevane glavne železnice, ki naj se najprej zveže s hrvatskimi železnicami, po katerih se morda kdaj združijo z dalmatinskimi železnicami, za kar govore jako važni trgovinski in politični razlogi.

V poročilu železniškega odseka o tem načrtu se še odločneje naglašava obratnopolitični pomen dolenjskih železnic in potreba, da se nadaljujejo do dež. meje. Zlasti se naglašava, da se je proga Ljubljana-Karlovec nahajala že v načrtu, kateri je predložilo meščansko ministerstvo poslanski zbornici dne 15. marca 1869. l., glede popol-

nitve omrežja avstrijskih državnih železnic, in da je namreč strašna kriza v l. 1873. mnogo k temu pripomogla, da se takrat ta proga Ljubljana-Karlovec ni gradila na državne stroške.

Pozneje so se premenile razmere za to železnico neugodno. Postali smo skromnejši in da bi tega, kar je dobro, ne žrtvovali temu, kar je bolje, in na to čakali, smo se l. 1890. začasno zadovoljili samo z glavno progo druge vrste Ljubljana-Novomesto-Straža, dočim se je belokranjska železnica pustila in suspenso. Iz tega izhaja, da ni pred dvema letoma še nihče mislil na ozkotirno železnico. Kot uzrok, da se zdaj neče normalnotirna železnica, se samo navaja, da bi se vsled nje promet od Trsta obrnil na Karlovec in Reko. Če se primerja oddaljenost Ljubljane od Trsta z oddaljenostjo Ljubljane od Novega mesta, Karlovca in Reke, je strah popolnoma neopravičen.

Ljubljana je od Trsta 144 km oddaljena, od Reke pa 140, torej za 4 km manj. Karlovec je od Reke oddaljen 176 km, torej za 36 km več, nego Ljubljana po užni železnici čez Št. Peter od Reke in za 32 km več nego od Ljubljane do Trsta po južni železnici.

Daljava od Ljubljane do Reke čez Novo mesto, Metliko ali Črnomelj in Karlovec bi znašala:

Od Ljubljane do Novega mesta 76 km, od tod do deželne meje 60 km, od tod do Karlovca kakih 34 km, in od Karlovca po obstoječi železnici do Reke 176 km, skupaj torej 346 km, dočim znaša od Ljubljane do Trsta 144 km, torej za 202 km manj.

Ako se doseže ugodnejša zveza Rudolfove železnice s Trstom, kar upamo, bi bile razmere za Trst še boljše.

Od Novega mesta je čez Karlovec do Reke 270 km, od Novega mesta čez Ljubljano v Trst 220 km, torej za 50 km manj, za toliko skoraj, kolikor bo dolga vsa belokranjska železnica.

Iz teh podatkov je vidno, da kranjska dolenjska stran vsaj tostran Gorjancev ne teži na Karlovec-Reko, nego na Ljubljano-Trst, da torej ni govora o tem, da bi dolenjska in belokranjska železnica odvrnila promet proti Reki, tudi ko bi se kdaj dosegla zveza s Karlovcem.

Ta proga bi skrajšala pot do hrvatskih, bosanskih in dalmatinskih železnic. Sodim, da bi bilo tako skrajšanje tudi v interesu Cislitvanske, ker bi izvažanje premoga iz Belekrajine na Oggersko nam nič ne škodovalo, nego samo koristilo. Na drugi strani bi se pomnožil promet na dolenjskih železnicah in uvoz žita, na kateri smo navezani.

Dasi bi znašali stroški za normalnotirno železnico uštevši interkalarne obresti in rezervni fond 3,300.000 gld., stroški za ozkotirno pa samo 2,200.000 gld., torej za 1,100.000 gld. manj, so vendar koristni, katere bi dajala normalnotirna železnica, tako velike, da se mora taka železnica priporočati. Lokalnim potrebam bi za zdaj zadostovalo, če bi vsak dan vozila dva mešana vlaka sem

in tja, kadar bi bilo potrebno pa bi se priredili posebni vlaki.

Mislím, da pri takem obratu bi obratni stroški ne bili ravno veliki. Na drugi strani bi bilo dobro, ko bi se odškodnina za obratne stroške določila v odstotkih od kosmatih dohodkov, ker bi se tako dobila boljše podloga za financiranje železnice.

Deželni zbor kranjski je izjavil, da je pripravljen, podpirati to podjetje kar najbolj mogoče. Pripravljen je, dajati letni prispevek ali prevzeti za primerno svoto glavninskih delnic. Seve, da vsled lanske katastrofe dežela ne bo mogla mnogo prispevati.

Končno si dovoljujem, priporočati vladi kar najtopleje to železnico in prosim, naj vlada pospeši in omogoči zgradbo te železnice s tem, da pospeši pogajanje in stvar kolikor mogoče podpira, če mogoče s prevzetjem garancije obresti.

Sklicuje se na že predložene resolucije in na predlog proračunskega odseka, končam s to prošnjo. (Odobranje).

Obrtnijske raznoterosti.

Shod avstrijskih obrtnikov je zboroval te dni v Opavi. Shod je izrekel nezaupnico poročevalcu o obrtni reformi in se izrekel, da se mora predložena predloga obrtnega zakona znatno predelati.

Izdelava zrcal po kemično-električnem potu. Ivan Boas v Kielu je iznašel nov način izdelovanja zrcal. Znano je, da se težke in žlahtne kovine dajo z elektriko v Geislerjevi cevi s pomočjo elektrike hlapiti. Če v cevi ni drugzega kot nekaj zredčenega vodika, se usede na stene čista kovina in se močno prime. Porabil je to lastnost za izdelavo zrcal. Po tem potu napravljena zrcala so mnogo boljše, nego po dosedanjih kemičnih potih napravljena.

Sovražnik podpor v rudnikih. V rudnikih podpro vse z lesovjem, da se jama ne udere. Nedavno so pa zasledili po nekaterih rudnikih kebra, ki ta les močno razjeda, tako da ga uniči in se vsled tega podpore zdrobe. Ta keber se hitro množi. Da se to prepreči, mora se lesovje namazati s kربولinejem, ali pa napojiti s klorovim cinkom, kositernim klorirom, arzenikovo kislino ali kreozotom.

Ljubljanska mestna hranilnica.

Mestna hranilnica ljubljanska je ravnokar razposlala svoj, od občinskega sveta v zadnji seji potrjeni računski zaključek in bilanco za leto 1895. pravzaprav za šesto upravno dobo, odkar posluje ta, za bodočnost zelo pomembni domači denarni zavod.

Ker nam kaže ta računski zaključek oziroma bilanca že dokaj znatne uspehe, spregovorimo naj nekaj več besed o dosedanjem delovanju mestne hranilnice ljubljanske.

Sklep občinskega sveta, da se ustanovi v Ljubljani mestna hranilnica, sega precej daleč nazaj. Bilo je 31. marca 1882. l., torej kmalu potem, ko je v mestnem